

Riitta Savukoski
Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja
Kemijärven kaupunki

19.1.2024

LAUSUNTO EDUSKUNNAN OIKEUSASIAMIEHELLE
EOAK/7425/2023 kaupunginvaltuuston puheenjohtajan menettely

Kantelija kirjaa kantelussaan seuraavaa ”Kemijärven kaupunginvaltuuston puheenjohtaja on useamman kerran keskeyttänyt minun puheenvuoron valtuuston kokouksessa. Olen ollut kaupunginvaltuutettu 32 vuotta yhtäjaksoisesti ja en ole koskaan enemmin joutunut tällaisen valtuustonpuheenjohtajan mielivaltaisen toiminnan kohteeksi. Tiedän että valtuutettu pitää pysyä asiassa ja ketään ei saa nimitellä yms. ja siitä ei ole kohdallani kysymyksessä. Toinen asia on, että valtuuston puheenjohtaja on ottanut valtuuston esityslistalta pois pykälän Muut asiat, joka oli kanava kuntalaisten ja valtuutettujen välisenä tiedon siirtona. Meillä ei ole kuntalaisten kuulemisia ollut kahteen vuoteen.”

Kuntalain 102 §:n mukaan puheenjohtaja johtaa asioiden käsittelyä ja pitää huolta järjestyksestä toimielimen kokouksessa. Jos kokouksessa läsnäoleva henkilö käytöksellään häiritsee kokouksen kulkua, puheenjohtajan tulee kehottaa häntä käyttäytymään asianmukaisesti. Jos kehotusta ei noudateta, puheenjohtaja voi määrätä henkilön poistumaan. Jos syntyy epäjärjestys, puheenjohtajan on keskeytettävä tai lopetettava kokous.

Toimielimen jäsenellä on puheoikeus käsiteltävänä olevassa asiassa. Jäsenen on puheessaan pysyttävä asiassa. Jos puhuja poikkeaa asiasta, puheenjohtajan on kehotettava häntä palaamaan asiaan. Jos puhuja ei noudata kehotusta, puheenjohtaja voi kieltää häntä jatkamasta puhetta. Jos puhuja ilmeisen tarpeettomasti pitkittää puhettaan, puheenjohtaja voi asiasta huomautettuaan kieltää häntä jatkamasta puhettaan.

Kantelija ei ole tarkentanut, missä kaupunginvaltuuston kokouksissa valtuuston puheenjohtaja on keskeyttänyt kantelijan puheenvuoron. Olen keskeyttänyt ja pyytänyt kantelijaa pysymään käsiteltävässä aiheessa valtuuston kokouksessa 18.12.2023. Käsiteltävä asia on ollut kaupungin talousarvio, kyseessä on ollut valtuustoryhmien puheenvuorot talousarviosta, johon oli kokouskutsussa määritelty puheenvuoron pituudeksi 7 minuuttia. Puheenjohtajan vastuulla on arvioida puheenvuoron sisältö, pysyykö puheenvuoronpitäjä aiheessa, onko puheenvuoro asiallinen ja loukkaako se muita ihmisiä. Kyseisessä puheenvuorossa arvioin puheenjohtajana, että puheenvuoron pitäjä ei pysynyt asiassa ja olen huomauttanut asiasta. Sen jälkeen puheenvuoronpitäjä päätti puheenvuoronsa, johon vastasin, että hänellä on vielä aikaa puhua. Pyysin myös huomioimaan, että olen nimenomaisesti kehottanut jatkamaan, koska aikaa vielä oli. Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana korostan ja pidän erittäin tärkeänä, että vaikka kriittisiä puheenvuoroja on, pitää pysyä asiassa, toimia yhdenvertaisesti ja ketään ei saa loukata tai syrjiä. Koen erittäin epäasiallisena kohteluna, että kantelija syyttää valtuuston puheenjohtajaa mielivaltaisuudesta, kun se ei pidä millään tavalla paikkaansa ja kantelijan väittämät asiat eivät ole myöskään totta.

Kuntalain 95 §:n mukaan valtuusto voi käsitellä asian, joka on mainittu kokouskutsussa ja joka on valmisteltu 93 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Jos asia on kiireellinen, valtuusto voi päättää ottaa asian käsiteltäväkseen, vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa. Jos asiaa ei ole valmisteltu, päätös asian ottamisesta käsiteltäväksi on tehtävä yksimielisesti.

Kemijärven kaupungin hallintosäännön 90 §:n mukaan kokouskutsun antaa valtuuston puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Hallintosäännön 91 §:n mukaan esityslista, joka sisältää selostuksen käsiteltävistä asioista ja ehdotukset valtuuston päätöksiksi, lähetetään kokouskutsun yhteydessä, jolleivät erityiset syyt ole esteenä. Jos esityslistalla, liitteissä tai oheismateriaalissa on salassa pidettäviä tietoja, asiakirjaan tehdään merkintä salassapidosta.

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudesta, valmistelee kaupunginvaltuuston päätettäväksi tulevat asiat, huolehtii valtuuston päätösten täytäntöönpanosta ja laillisuudesta. Muut asiat-niminen asiakohda ei ole kaupunginhallituksen valmisteleva asia kaupunginvaltuuston päätettäväksi, joten laillisia perusteita muut asiat-kohdan ottamiseksi kaupunginvaltuuston esityslistalle ei ole. Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja päättää kokouskutsun antamisesta, joka sisältää käsiteltävät päätöksentekoon tulevat asiat ja valtuusto päättää asioista, jotka ovat kaupunginhallituksen valmistelevia päätösesityksiä. Muut asiat-asiakohta ei ole kaupunginhallituksen valmisteleva asiakohda ja siitä syystä se ei ole valtuuston päätöksenteossa.

Kantelija väittää, että valtuuston puheenjohtaja on ottanut valtuuston esityslistalta pois pykälän muut asiat. Puheenjohtaja ei alun perinkään ole ollut muut asiat-nimistä asiakohda valtuuston esityslistalla laittanut ja sitä ei ole valtuuston kokouksessa poistettu esityslistalta, koska sitä ei siellä ole ollut johtuen, että kaupunginhallitus ei ole valmistellut asiakohda valtuustolle päätettäväksi.

Kantelija on nostanut esille, että muut asiat-asiakohta on kuntalaisten ja valtuutettujen välinen tiedon siirto, ja kahteen vuoteen Kemijärvellä ei ole ollut kuntalaisten kuulemisia. Tämä on kantelijan henkilökohtainen mielipide valtuuston toimista, johon kantelija ei ole esittänyt mitään perusteita. Kaupunginvaltuusto on ylin päättävä toimielin, joka päättää kaupunginhallituksen valmistelemista asioista. Olen toiminut kaupunginvaltuuston puheenjohtajana 1.6.2023 alkaen, eli n. 8 kuukautta ja minulla ei ole oikeutta ottaa kantaa edellisen valtuuston puheenjohtajan toimiin kuntalaisten kuulemisten ja vaikuttamismahdollisuuksien järjestämisestä. Totean vain viimeisen puolen vuoden ajankohdasta. Kemijärvellä on käytössä useita vaikuttamismahdollisuuksia ja -kanavia, joista yhtenä on kuntalaisten suorat yhteydenotot valtuutettuihin ja luottamushenkilöihin, joihin ei tarvita kantelijan esille nostamaa kaupunginvaltuuston kokousta ja muut asiat- valmistelematonta asiakohda, joka kokoontuu vain n. 10 kertaa vuodessa. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia on ollut käytössä useita, esimerkiksi osallistava budjetointi, kaupunginvaltuuston iltakoulut, kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 18.12.2023 hyvinvointisuunnitelman ja toimenpanosuunnitelman, mikä sisältää osallisuussuunnitelman laatimisen, vanhus- ja vammaisneuvostot toimivat aktiivisesti, nuorisovaltuustolla on edustajat tulevaisuus- ja elinvoimalautakunnissa, kuntastrategiassa on tehty kuntalaiskysely syksyn 2023 aikana, kaupungin nettisivujen uudistaminen on käynnissä ja on pyydetty palautetta nykyisistä sivuista, mitä puuttuu ja muita huomioita, toimielinten kokousmäärät ovat kasvaneet, joten päätettäviä asioita on enemmän, joihin kuntalaiset voivat vaikuttaa suorien yhteydenottojen kautta, kaupungin nettisivuilla on ilmoitustaulu ja uutiset-osiot, kaupungin talousarvion ja toiminnan teema vuonna 2023 on ollut yhdessä tekeminen ja yhteistyö, mikä raportoidaan toimenpiteineen tilinpäätöksessä vuonna 2024. Lisäksi tulossa on valtuuston iltakouluja, uutena julkiset valtuuston kyselytunnit, kaupungin viestintäsuunnitelma on valmistelussa, jossa korostuu tiedottaminen kuntalaisille ja sidosryhmille, kaupungin keskusta-alueen master plan on valmistelussa ja kuntalaisten osallistaminen siinä sekä ruokapalveluiden asiakastyytyväisyyden mittaaminen ovat tulossa. Myös kaupungin toimintaa tärkeimpänä ohjaava asiakirja kaupunkistrategia on parhaillaan valmistelussa, johon on erittäin viisasta ottaa kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia keinoiksi sekä konkreettisiksi toimenpiteiksi.

Kantelija arvostelee täysin perusteetta ja kohtuuttomasti nykyisen kaupunginvaltuuston puheenjohtajan toimia ajallisesti kahden vuoden ajalta, koska olen toiminut vain viimeiset n. 8 kuukautta kyseisessä tehtävässä. Kuntalain 22 §:n mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä. Kantelu on tehty 16.11.2023 ja silloin nykyinen puheenjohtaja on ollut tehtävässään vasta reilun 5 kuukautta. Kantelijan kohdistama kritiikki koskee myös edellistä puheenjohtajaa, joten olisi hänen oikeusturvan kannalta hyvä, että myös edelliseltä puheenjohtajalta pyydetään lausunto kantelijan esittämiin syytöksiin puheenjohtajan toimista. Puheenjohtajan painotan sitä, että kuntalaiset otetaan huomioon ja osallistetaan jatkossakin, sekä etsitään avoimesti ja uusia avauksia ideoiden kuntalaisten vaikuttamisen keinoja. Puheenjohtajana olen erityisen iloinen, että valtuusto hyväksyi hyvinvointisuunnitelman joulukuussa 2023, toimenpidesuunnitelma sisältää useita osallistamisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia sekä menetelmiä. Linkki toimeenpanosuunnitelmaan <https://paatoksetd10.kemijarvi.fi/kokous/20231351-4-16261.PDF>

Kantelija on kirjannut kantelussaan seuraavaa ”Meillä ei ole hallintosäännössä määritelty valtuutetun puheenvuoron pituudesta ja minun puheenvuoroni ei edes ole olleet pitkiä. Meillä ei ole kaupungissa Whistleblowing- ilmoituskanavaa, mikä on vakavien väärinkäytösten ilmoittamista varten luotu palvelu. Muutenkin kuntalaisilla ei ole mitään vaikuttamiskanavaa, vaikka sitä vaalikirjeessäkin painotettiin paljon.”

Kaupunginvaltuusto toimii hallintosääntöä noudattaen ja puheenvuorosta hallintosäännössä ei ole säädetty pituutta, joten puheenvuoro voi kestää pitkäänkin. Totean, että kantelijan puheenvuoro ei ole ollut kohtuuttoman pitkä, mutta puheen sisältö ei ole käsitellyt päätettävää asiaa.

Kantelija tarkoittaa kantelussaan whistleblowing-ilmoituskanavaa, jota Kemijärven kaupungilla ei ole käytössä. Kaupunginvaltuuston puheenjohtajalla ei ole toimivaltaa päättää ilmoituskanavan käyttöönotosta, vaikka kantelija on sen puheenjohtajan menettelyn virheeksi kirjannut. Valtuuston puheenjohtajana esitän omana kantana, että kaupunginhallituksen on hyvä pohtia ja päättää, otetaanko kyseinen ilmoituskanava käyttöön. Kantelija on kirjannut, että kuntalaisilla ei ole mitään vaikuttamiskanavaa, vaikka sitä vaalikirjeessäkin painotettiin paljon. Kantelija ei tarkenna, mistä vaalikirjeestä on kyse ja valtuuston puheenjohtajana ei ole toimivaltuuksia ottaa kantaa ja päättää erilaisista mahdollisista vaalikirjeistä. Edellä olen jo tuonut esille viimeisin puolen vuoden ajalta useat osallistumisen ja vaikuttamisen keinot, ja mitä on lisäksi tulossa.

Lopuksi kantelija on kirjannut, että muut asiat kohtaa ei ole puheenjohtaja suostunut palauttamaan, vaikka useampi valtuutettu on sitä vaatinut. Tämä väite on kantelijan henkilökohtainen ja puheenjohtajalle tuodun palautteen mukaan on asiallista ja kuntalain noudattamista, että kaupunginvaltuuston esityslistalla ei ole kaupunginhallitukselta valmistelemattomia asioita, joten tämäkään kantelijan väite ei pidä paikkaansa.

Kiistan kaikki kantelijan esittämät syytökset. Kantelijan tekemä kantelu on täysin asiaton, perusteeton, loukkaava ja kantelija vaatii puheenjohtajaa toimimaan lainvastaisesti.

Kunnioittavasti
Riitta Savukoski
Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja
Kemijärven kaupunki